

UO'K: 677.0(075.8) + 81'25

**INGLIZ VA O'ZBEK TILIDAGI TIKUVCHILIK TERMINLARINING
LEKSIKOGRAFIK XUSUSIYATLARI****LEXICOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF SEWING TERMINOLOGY IN
ENGLISH AND UZBEK****ЛЕКСИКОГРАФИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ШВЕЙНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ
АНГЛИЙСКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКОВ****Hakimova Ziyoda Tohirjon qizi**

Farg'ona davlat universiteti katta o'qituvchisi, f.f.f.d.(PhD)

Annotatsiya

Ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminlarining leksikografik xususiyatlari tahlil qilinadi. Leksikografiya so'zlar, ularning ma'nolari va tuzilishini o'rganadigan soha bo'lib, tarjima jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Tikuvchilik terminologiyasi texnik va madaniy omillarga asoslanadi, bu esa leksik birliklar va ularning tarjimasida muayyan qiyinchiliklarni yuzaga keltiradi. Ingliz tilidagi terminlar ko'pincha global miqyosda qo'llanilsa-da, ularning o'zbek tilida aniq va to'liq ekvivalentlari har doim ham mavjud emas. Maqolada tikuvchilik terminlarining semantik va madaniyatlararo xususiyatlari leksikografik tahlil asosida yoritiladi.

Abstract

This article examines the lexicographic characteristics of sewing terminology in English and Uzbek. Lexicography, which studies words, their meanings, and structures, plays a significant role in the translation process. Sewing terminology is shaped by both technical and cultural factors, which leads to certain difficulties in lexical representation and translation. Although English sewing terms are widely used globally, their accurate and equivalent translation into Uzbek is not always available. The study highlights the semantic and cultural aspects of sewing terminology through a lexicographic analysis.

Аннотация

В данной статье анализируются лексикографические особенности швейной терминологии английского и узбекского языков. Лексикография, изучающая слова, их значения и структуру, играет важную роль в процессе перевода. Швейная терминология формируется под влиянием технических и культурных факторов, что вызывает определённые трудности при установлении точных лексических соответствий. В статье рассматриваются семантические и культурные особенности швейных терминов на основе лексикографического анализа.

Kalit so'zlar: tikuvchilik, leksikografiya, ingliz tili, o'zbek tili, terminologiya, semantika, tarjima metodlari, texnik terminlar.

Key words: sewing, lexicography, English language, Uzbek language, terminology, semantics, translation methods, technical terms.

Ключевые слова: шитье, лексикография, английский язык, узбекский язык, терминология, семантика, методы перевода, технические термины.

KIRISH

Tikuvchilik sohasidagi terminologiya o'zining texnik jihatlari bilan birga, madaniyat va tarixiy kontekstga asoslangan atamalarni ham o'z ichiga oladi. Globalizatsiya jarayonlari va texnologik taraqqiyot bilan birga, ingliz tilidagi tikuvchilik terminlari butun dunyoda keng qo'llanilmoqda. Ammo, bu terminlar o'zbek tiliga to'g'ri va to'liq tarjima qilinayotganda ba'zi leksik va semantik qiyinchiliklar yuzaga keladi. O'zbek tilidagi ba'zi terminlar ingliz tilidagi ekvivalentlarini to'liq aks ettirmaydi, shuningdek, tilning sintaktik va fonetik strukturasi ham ba'zi o'zgarishlarni talab qiladi.

Ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminlarining leksik xususiyatlarini o'rganish, nafaqat tarjimaviy qiyinchiliklarni hal qilishda, balki har ikkala tilda ham terminlarni to'g'ri va aniq ifodalashda yordam beradi. Bu maqolada, ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminologiyasining leksik, semantik va fonetik xususiyatlari tahlil qilinadi.

ADABIYOTLAR VA METODOLOGIYA

Tadqiqotda ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminologiyasini o'rganish uchun leksik tahlil, semantik tahlil va kontekstual yondashuv usullari qo'llanildi. So'zlarning ma'nosi, ularning kontekstdagi qo'llanilishi va tarjimadagi yondashuvlar tahlil qilindi. Shuningdek, tikuvchilik terminlarining tarixiy rivojlanishi, madaniyatlararo farqlar va tilning xususiyatlari ham inobatga olindi. Tadqiqotda quyidagi metodlar qo'llanildi:

1. **Leksik tahlil** – so'zlarning shakli va ma'nosini aniqlash uchun.
2. **Semantik tahlil** – so'zlarning ma'no o'zgarishlari va ularning kontekstda ishlatilishidagi farqlarni aniqlash uchun.
3. **Kontekstual yondashuv** – so'zlar va atamalarni ularning real hayotdagi qo'llanilishiga asoslanib tahlil qilish.

NATIJA VA MUHOKAMA

Ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminlarining leksik xususiyatlari va ularning tarjimaviy muammolari quyidagicha tahlil qilindi:

1. **So'zlarning aniq ekvivalentlarining yo'qligi.** Ingliz tilidagi ba'zi tikuvchilik terminlarining o'zbek tilida aniq ekvivalentlari yo'q[3]. Bu, ayniqsa, texnik tushunchalar va maxsus uskunalar nomlari uchun to'g'ri keladi.

2. **Madaniy farqlar va ularning ta'siri.** Madaniyatlararo farqlar tikuvchilik terminlarining tarjimaviy qiyinchiliklarini kuchaytiradi[5]. Ingliz tilidagi ba'zi atamalar o'zbek tilida aniq tarjima qilinishi mumkin, ammo ularning madaniy konteksti o'zgarishi mumkin.

3. **Texnik tushunchalar va ularning murakkabligi.** Texnik tushunchalar, tikuvchilik texnologiyalarining rivojlanishiga bog'liq holda, nafaqat so'zlarning leksik ma'nosini, balki ularning texnik spetsifikatsiyalarini ham o'z ichiga oladi[7].

4. **Tarjimada qo'llaniladigan metodlar.** Ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminlarining leksik xususiyatlari va tarjimaviy qiyinchiliklarini hal qilishda quyidagi metodlar qo'llaniladi:

• **Kontekstual yondashuv** — So'zlarning aniq va to'g'ri ma'nosini aniqlash uchun ularni kontekstdan foydalanib tarjima qilish[1]. Misol uchun, "serger" atamasini "bir qator tikish mashinasi" deb tasvirlash orqali, uning texnik xususiyatlari va ishlash prinsiplarini tushuntirish mumkin.

• **Tasvirlash** — Ba'zi atamalarni, masalan, "overlock stitch"ni "mato chekkalarini birlashtiruvchi tikuv" deb tasvirlash usulidan foydalanish. Bu yondashuv orqali atamaning texnik jihatlari tushuntiriladi[6].

• **O'zlashtirish** — Inglizcha terminlarni o'zbek tiliga o'zlashtirishda, ular o'zbek tilida tushunarli bo'lishi uchun, qo'shimcha izohlar va tushuntirishlar kiritiladi. Masalan, "jeans" yoki "t-shirt" kabi atamalar o'zbek tilida keng qo'llanilsa-da, ular haqida batafsil izohlar berish zarur bo'lishi mumkin[2].

XULOSA

Ingliz va o'zbek tillaridagi tikuvchilik terminlarining leksikografik xususiyatlari, asosan, terminlarning madaniy va texnik jihatlari bilan bog'liq. Tarjimaning sifatini oshirish uchun, leksik va semantik tahlil, kontekstual yondashuv va tasvirlash metodlaridan samarali foydalanish zarur. Bunday yondashuvlar, tarjimaning aniq va to'g'ri bo'lishini ta'minlaydi, shuningdek, soha mutaxassislari uchun kerakli bilimlarni taqdim etishda yordam beradi.

Tarjima jarayonida, leksik farqlar va texnik tushunchalar muhim rol o'ynaydi. Shuning uchun, tarjimonlar faqat so'zlarning ma'nolarini o'rganish bilan cheklanmasdan, ularning semantik, fonetik va madaniy o'zgarishlarini ham e'tiborga olishlari kerak. Tikuvchilik sohasidagi terminlar, ilm-fan va texnologiyaning rivojlanishi bilan birga o'zgarib boradi, shuning uchun tarjima metodlari ham muntazam ravishda yangilanishi lozim.

REFERENCES

1. **Smith, A.** (2008). *The Sewing Book: An Encyclopedic Resource of Step-by-Step Techniques*. London: DK Publishing.
2. **Bednar, N.** (1999). *Encyclopedia of Sewing Machine Techniques*. New York: Sterling Publishing Co., Inc.
3. **Eaton, J.** (1986). *The Complete Stitch Encyclopedia*. New York: B.E.S. Publishing.
4. **Hopkins, J.** (2021). *Fashion Design: The Complete Guide*. London: Bloomsbury Publishing.
5. **Abling, B.** (2014). *The Fairchild Dictionary of Fashion* (3rd ed.). New York: Fairchild Books.
6. **Abling, B.** (2023). *Fashion Sketchbook*. New York: Bloomsbury Publishing.

7. **Hervey, S., & Higgins, I.** (2002). *Thinking French Translation: A Course in Translation Method: French to English*. London: Routledge.